

DE TRAM

KATHOLIEK VOLKSBLAD VAN SINT-TRUIDEN

VERSCHIJNENDE DES ZATERDAGS 'S AVONDS

ABONNEMENTSPRIJS : 2,50 fr. per jaar, voorop betaalbaar. Het heele jaar door worden abonnementen aangenomen, voor 't zelfde welke tijdruimte, aan 5 c. per nummer berekend.

Artikels en mededeelingen vrachtfrij te zenden, vóór den *Woensdag avond*, aan 't Redactiecomité van *De Tram*, Hamelstraat, 13, te Sint-Truiden

SINTE-LUTGARDIS' DRUKKERIJ
JOS. LEENEN
Eigenaar-Uitgever van *DE TRAM*
HAMELSTRAAT, 13, SINT-TRUIDEN

AANKONDIGINGEN : 15 c. den drukregel. RECLAMEN : 25 c. — Lange of dikwijls te herhalen annonces, per accoord. Aankondigingen en reclamen worden aangevaard tot *Vrijdag 's avonds*.

Affiches, enz., gedrukt bij den uitgever dezes blads, worden kosteloos als annonce ingelascht. — Alle drukwerken worden er gratis opgesteld of vertaald volgens het geval.

Leve Z. H. Leo XIII !

De katholieke wereld herdenkt op heden, 2 Maart, eene dubbele heuglijke verjaaring : Z. H. Leo XIII wordt vandaag 91 jaar oud en viert den 22^{en} verjaardag zijner kroning als Paus.

Toen kardinaal Pecci den 20 Februari 1878, alsdan 69 jaren oud zijnde, tot Paus gekozen werd, zeide hij, met eenen glimlach, tot de doorluchtige prelaten die hem hielpen de pauselijke gewaden aantrekken : « Haast u, want ik zal niet lang den tijd hebben ze te dragen. » Dat is thans tweeën twintig jaren geleden en de groote Ouderling van het Vatikan is nog altijd gezeten op den Stoel van Petrus, waarop hij den tijd en ziekelijkheden trotseert.

Sedert zijne verheffing op den pauselijke troon, heeft hij meer dan 125 kardinalen, meestendeels door hem benoemd, ten grave zien dalen. Sedert hij de katholieke wereld bestuurt heeft hij het middeneijer overschreden, door zijne voorgangers bereikt, zoowel wat den ouderdom als den duur hunner regering betreft.

Op de 263 Pausen welke elkander in de Eeuwige-Stad zijn opgevolgd, hebben er slechts elf meer dan 17 jaren geregeerd en, sedert het jaar 1578, dag waarop de scheuring van Avignon eindigde, zijn er slechts zestien meer dan 80 jaren oud geworden.

Deze tachtigjarige Pausen zijn : Gregorius XII, Calixtus II en Benedictus XIII, die 84 jaren oud werden; Alexander VIII, en Pius VI, die meer dan 82 jaren oud werden; Gregorius XIII, Innocentius X, Benedictus XIV en Pius VII, die tot 83 jaren leefden; Paulus III, die 84 jaren bereikte; Clemens X en Clemens XII, die in 85jarigen ouderdom stierven, en Pius IX, die in 86jarigen ouderdom overleed, na 82 jaren geregeerd te hebben.

Slechts twee Pausen werden meer dan 90 jaren oud, te weten : Clemens XI, die meer dan 92 jaren leefde, en Paulus IV, die, Paus gekozen in den ouderdom van 89 jaren, nog vier jaren de Kerk bestuurde.

Alhoewel, vandaag zelf 91 jaren oud wordende, blijft de groote Ouderling — *the great old man* — want dat is hij vooral sedert den dood van Gladstone en Bismarck — de wereld van wonderen door zijne buitengewone lichamelijke en geestelijke levenskracht.

Men zou zeggen, dat die tengere ouderling, met zijn vernagerd, bijna doorschijnend lichaam, nog nauwelijks een adem heeft, en nochtans als hij spreekt is zijne stem nog altijd kloek en zijn blik door-dringend.

Eenige jaren geleden, bij het vierten zijner twee jubelfeesten, toen al de landen der wereld de blijken hunner hulde voor zijne voeten kwamen neerleggen, toen de bedevaarders, de gezanten en de vorsten de wachtzalen van het Vatikan vervulden, gebeurde het niet zelden dat de heilige Vader, ondanks de voorschriften van zijn geneesheer, gedurende zes of acht opeenvolgende uren gehoor verleende. En het was slechts toen de laatste groote bedevaart vertrokken was en Rome zijne gewone kalme teruggekregen had, dat Leo XIII teekens van vermoedheid gaf.

Dikwijls, lang nadat al de dienstboden zich verwijderd hebben en

als iedereen denkt dat de Paus in stille rust is, zou een onbescheiden oog hem kunnen betrappen, biddend, lezend, nieuwe plannen ontwerpende, ofwel de eene of andere zijner merkwaardige Encykliken overziende, waarin zich met zooveel kracht zijn helder begrip der godsdienstige, maatschappelijke en politieke vraagstukken, zijn christen iever, zijne diplomatische wijsheid en zijn uitmuntend letterkundige smaak openbaren.

Hij slaapt nooit dan met één oog en waakt met eene aanhoudende bezorgdheid over de algemeene Kerk, waarvan hij het Opperhoofd is. Hij bekommert zich met al de groote vraagstukken van zijnen tijd en maakt nog uitgebreide ontwerpen, alsof de lange vooruitzichten hem, door zijnen ouderdom, niet ontzegd waren.

Zóó is de doorluchtige Opperherder, die thans maakt dat al de bliken der katholieke wereld naar Rome zijn gericht. Op dezen heuglijken dag, waarop hij zijn een en negentigste jaar bereikt, roepen wij hem met de gansche christenheid toe : Leef lang, heilige Vader! Geve de Heer dat wij u nog lang op den stoel van Petrus, als den algemeenen Vader der geloovigen mogen begroeten en vereeren.

Uit den mond en uit het hart van alle geloovigen zal vandaag, met meer vurigheid dan ooit, het gebed der heilige Kerk opstijgen : *Domine conservet eum, et vivificet eum, et non tradat eum in manibus inimicorum ejus!* De Heer beware Hem, en verlevendige Hem en levere Hem niet over in de handen zijner vijanden!

Ongერიjmdheden.

Zoals men weet, houden de Fransche Kamers zich thans onledig met de nieuwe wet over de Congreganisten, welke voor gevolg moet hebben het verdrijven der kloosterlingen en het vernielen der kloosters.

Onlangs woonde M. Loubet, President der Fransche Republiek, als voorzitter, eene vergadering bij van het Werk der teringlijdende kinderen. In eene prachtige redevoering, sprak hij met veel lof van de nonnen welke zich opofferen in het verzorgen der zieke kinderen; hij herinnerde zelfs het feit dat de overste het kruis van het Legioen van Eer ontvangen had.

M. Loubet heeft wel gehandeld met de deugden en de zelfopoffering der Zusters te prijzen, zoolang er nog religieuzen zullen bestaan in Frankrijk. Dit is eene afkeuring op voorhand gegeven aan die wet, welke voor doel heeft de afschaffing of de belemmering der godsdienstige Congregatiën. M. Loubet verzette zich aldus tegen zijn eigen Ministerie.

Een der tegenwoordigen, aanhanger van het Ministerie, riep uit : « Weg met de Zusters! Er zijn er geene meer noodig! » De politie kwam er tusschen om het schandaal te doen eindigen, en zette den schreeuweraan de deur voor lawijd en onbetamelijke kreten in tegenwoordigheid van den Voorzitter der Fransche Republiek.

Nochtans handelde deze volgens het gedachte der wet op de Congregatiën. Deze wet, door het Ministerie voorgesteld, schreeuwt ook op alle tonen : « Weg met paters en nonnen! Er zijn er geen meer noodig! » En toch jaagt men de opstellers der wet niet weg, wijl Waldeck & Co hunne portefeuilles behouden, en nog altijd voornemens blijven die heillooze en onrechtvaardige wet voor te stellen.

En M. Loubet laat varen! en gaat peroreeren bij de Zusters zelve over dezer deugden en zelfopoffering! Ongერიjmdheden!

Gaat, en onderwijst alle natiën.

Eensdaags, over 19 eeuwen, trokken twaalf Apostelen, welke nooit Palestina verlieten, het land uit en verspreidden zich door gansch de wereld om het Evangelie te verkondigen, gehoorzame aan het woord van J.-C. : *Ite, docete omnes gentes*, gaat en onderwijst alle volkeren.

Paulus, bijgenaamd de groote Apostel, was een der ieverigste om aan het woord zijns Meesters te gehoorzamen; hij doorkruist Asia-Minora, Griekenland, Italië, Spanje, en ziet het getal zijne geloovigen aangroeien. Andere Apostelen bekeerden Gallia, Groot-Brittanje, enz., enz.

En wie waren die mannen? Advocaten? Wijsgeeren? Neen, eenvoudige visschers, arme lieden zonder geleerdheid noch gezag. — Welk is hun doel? het afschuwelijk heidendom, den belachelijken, dommen afgodendienst vervangen door eenen godsdienst moeilijk na te komen, eenen zuiveren strengen godsdienst, strijdig met al de gewoonten, de zienwijzen en leeringen van dien tijd. — Welke zijn hunne middelen? Eene klare en eenvoudige prediking en het voorbeeld.

En niettemin gelukken zij er in door gansch de wereld het rijk van God in te richten, zonder wapens, zonder strijd, alleenlijk met het woord; en nochtans zij verkondigen eenen godsdienst welke het gebed, de opoffering, de zuiverheid der zeden, het leedwezen, de ontberingen, de armoede gebiedt, en zij spreken aan arme heiden en overgeleverd aan wulpscheit en al de driftten der menschelijke natuur.

Niettemin staande de moeilijkheden die de Apostelen ontmoeten, zooals de haat der grooten, de vervolgingen, enz., werd de Kerk van Christus ingericht en bloeide. Een brief van Pline, gouverneur van Bythinië, aan keizer Trajan, toont te gelijk en den snellen vooruitgang van het Evangelie, en de zuiverheid der zeden der geloovigen van de oorspronkelijke Kerk.

« Ik zie in deze mannen geene reden tot vervolging, zoo schreef Pline; gansch hunne doeling bestaat in dit feit, dat zij op aangestelden dag vergaderen voor zonnepoging om den lof van Christus te zingen; zij verplichten zich onder eed, niet van euveldeeden te doen, maar van nooit eenen diefstal noch moord te plegen, nooit aan hun woord te kort te blijven, nooit te liegen noch te bedriegen. »

Om dit wondervol feit der instelling van het christendom uit te leggen, zijn de natuurlijke oorzaken niet voldoende. Men moet hooger zien : de mensch van gezond verstand en ter goeder trouw zal zeggen : 't Is de ingeving van God welke over de aarde trok!

Dat zij die wanhopen over de toekomst dier Kerk, bij het zien van de talrijke pogingen der goddeloosheid, den moed niet opgeven.

Wat vermeerdert en wat vermindert.

Hoe dikwijls lezen wij niet in de roodblauw-gruene dag- of weekbladen de vergelijkens tusschen Frankrijk en België, om te beweren, dat Frankrijk onder alle opzichten benijdenswaardig voor ons is, en dat ons katholiek Ministerie België tot ondergang zal brengen. Meermalen ook beweerden de katholieke gazettes, dat noch onder opzicht van vrijheid, noch onder opzicht van voorspoed en welstand, noch onder opzicht van openbaar en privaafortuin, België aan geen land iets te benijden heeft. België staat, sedert het zeventienjarig katholiek Bestuur, onder alle opzichten, aan het hoofd der beschaafde landen. Frankrijk is republiekaan, vrijmetselaars en joodsch!

En in Frankrijk, sedert eenige jaren, verminderen de geboorten, vermindert het getal der burgerlijke vrijheden, vermindert het openbaar en privaafortuin. Maar wat er vermeerdert van jaar tot jaar, onder het dol, partijzuchtig, hatelijk en seculair Bestuur der loge, wat er ijsselijk vermeerdert en het land in den afgrond zal werpen, is de *openbare schuld*.

Men herinnert zich in welken erbarmelijken toestand de Belgische Staatskas versmolten was op het zesjarig (1878-1884) Bestuur der geuzerij. Wel, in Frankrijk is men den ondergang nabij in eenige jaren van het vrijmetselaars Bestuur.

M. Antonin Dubost, verslaggever van

het budget in den Senaat, vroeg aan den Franschen Minister M. Caillaux het cijfer der vermeerdering en dezer oorzaken, van af Januari 1882 tot 1 Januari 1900; en de Minister antwoordde : De openbare schuld was in 1882 van 19,792,270,487 fr. en op 1 Januari 1900, 22,001,914,539 fr., dit is te zeggen, op achttien jaren, eene vermeerdering der schuld, van 2,209,644,052 fr., meer dan twee miljards.

En dit gebeurde in vollen vrede, zonder buitengewone uitgaven voor oorlogen! Noch eenige jaren van dusdanigen voortgang, en Frankrijk is bankroet, schrijft een Fransch blad.

Ja, maar alle joodsche bankiers en al de framassons, welke aan het roer geweest zijn, zullen schatrijk zijn.

God beware België van het rijk der vrijmetselarij en joderij!

Het steenen varken.

Bij mijne wekelijksche bezoeken in de gevangenis — zoo verhaalt een Hollandsche geestelijke — ontmoette ik voor de vierde maal in korten tijd, een jongen werkmans, gehuwd en vader van twee kinderen.

't Was in 't voorjaar van 1888; hij zat in het gevang, altijd voor dezelfde zaak : drinken, vechten, verzet tegen de politie. Wederom was hij dronken geweest, en dat was, eilaas! geene zeldzaamheid.

« Binnen veertien dagen gaat gij hier weer uit, en terug bij uwe vrouw en kinderen, » sprak ik hem dan toe. « Weet gij wat gij doen moet? Gij moet wijzer worden, gij moet dat ongelukkig jeneverdrinken laten! Koop een steenen varken(1), en elken keer gij lust voelt eenen borrel te drinken, laat dan de drie of de zes centen, die gij daarvoor uitgeven moest, in de gleuf glijden. Als gij dan te Kerstmis uw varken... slacht, in tegenwoordigheid van vrouw en kinderen, dan zult gij stom staan over den schat die er in zal zitten!.. »

Sedert langen tijd had ik aan mijn ouden gevangenisklant niet meer gedacht. Daar komt hij op een der eerste dagen in Januari van 't volgende jaar zich bij mij aanmelden.

« Mijnheer, sprak hij al lachende, gij weet wel, het varken?... Wij hebben het met Kerstmis geslacht, en raad eens wat er in zat? »

« Misschien wel.... ja, hoe kan ik dat raden?... »

« Een jas voor mij, een kleed voor mijne vrouw, een paar stevige schoenen voor mijnen jongen, een jaske voor mijne kleine dochter, en nog tien frank voor de huishuur van deze maand. Mijnheer, nooit zal ik nog jenever drinken, en de kroegbazen zullen mij niet dikwijls meer te zien krijgen; 't is eender voor wat. Dank voor uwen kostelijken raad, ik zal hem aan velen voortgeven. »

Wij praatten nog een wijl, en toen de geredde drinker mij de hand drukte tot waarwel, en mij beleefd groette, was zijn laatste woord : « Vivat het steenen varken! »

(1) In sommige streken van Holland heeft men steenen spaarpotten in vorm van varkens, evenals bij ons de welgekende *haantjes*. Men herinnere zich het lieve gedichtje van Van Duzze : *Mijn spaarpot is een steenen haan, enz.*

Tram Sint-Truiden-Hannuit.

Men schrijft ons uit Bevingen : Zoals naar gewoonte de belangen van stad en dorp ter harte nemende, heeft *De Tram* reeds meermalen geschreven over het groot voordeel dat gansch het kanton Sint-Truiden in het aanleggen van die tramlijn moet vinden.

Ik las zoeven in eene gazette de opbrengst der Limburgsche tramlijnen in December 1900, en vond er dat de lijn Sint-Truiden-Oreye in die maand voor reizigers 3,788 fr. 20, voor goederen 11,623 fr. 60, te zamen fr. 15,420 fr. 80 centimen opgebracht heeft; dit is, voor eene lengte van omtrent 18 kilometer, 1 fr. 58 opbrengst per trein-kilometer gif, terwijl al de andere Limburgsche spoorwegen slechts middelmatig 0 fr. 75 opbrachten.

Niet minder bijval en voorspoed moet men verwachten van eenen tram van Sint-Truiden naar Hannuit; immers deze zou gansch het Zuiden van het kanton, dit is, groote en landbouwwijke dorpen dadelijk als kalandizie hebben. Ook begrijpen wij de zorgeloosheid en de onverschilligheid van onze volksvertegenwoordigers, provinciale- en gemeenteraadsleden nopens dit

punt niet. Want er moet slechten wil bij zijn, ofwel zijn velen bekommerd met hunne eigene belangen meer dan met het algemeen belang.

Naar de min of meer groote kosten van aanlegging van dusdanige lijn mag niet gezien worden : alleenlijk moet er in aanmerking genomen worden langs waar de tramlijn de meeste diensten kan bewijzen en waar de toekomst de meeste winsten belooft. Eene tramlijn moet de groote dorpen en zooveel dorpen mogelijk verbinden; de rechtste weg is soms de slechtste : zie de lijnen Hasselt-Beeringen en Tongeren-Fexhe. Een tram dient voor de plaatselijke betrekkingen, en mag omwegen doen : zie de talrijke zikkakken en omwegen van de lijn Ans-Oreye, welke nochtans de grootste opbrengst van gansch het land levert.

Het ontwerp van M. Goossens, langs Brusthem, Aelst, Mielen, Jeuck en verder, voldoet ons geenszins. Wij, inwoners van Bevingen, behooren aan de stad Sint-Truiden, en deze is eene stiefmoeder welke ons weinig gegund heeft; ook hebben wij het recht te vergen dat men ons gedachtig zij in het aanleggen van de nieuwe tramlijn. Wij tellen talrijke groote pachthoeven in onze parochie en vormen een aanzienlijk dorp. Ook zijn al de inwoners van Bevingen partijgangers van het ontwerp welk M. Hubert de Creest over zeven jaar had doen stemmen, indien Jeuck niet geweigerd had mede te werken. Ziehier dit ontwerp :

De lijn zou vertrekken aan de statie Sint-Truiden, door de Statiestraat; aan Stapelpoort recht op Ziekeren afdraaien, alwaar eene halte zou komen; dan door de weiden op den steenweg aan Sint-Pieters kerk aanlanden; verder langs den steenweg naar Bevingen en langs Straeten rechtstreeks naar Aelst, waar de statie aan de herberg bij « Kamaradjes » of bij Pirard, zou komen; van daar naar Mielen, langs den steenweg, Borlo, Klein-Jeuck of Jeuck, statie Roost, Vorssen, Montenaeken, Cras-Avernas.

Deze lijn kon op drie maanden, met eenige onteigeningen voltooid zijn. Zij verbindt omtrent al de dorpen Zuidwaarts St-Truiden met deze stad. En moest zij zelfs eenige duizenden meer kosten dan welk ander ontwerp, zeker en stellig is het dat de schitterendste toekomst haar verwacht. Wat maakt aan de stad 100,000 fr. meer, wijl zij slechts het zesde of 16,000 fr. zou moeten waarborgen met eene jaarlijksche rente van 640 fr.

De afstand Sint-Truiden-Aelst langs Bevingen is niet grooter dan langs Brusthem, en wij, inwoners van Bevingen, zouden de moederstad van ganscher harte erkentelijk zijn.

Tram, als 't u belieft, stoot wat aan de kar, en verdedig onze belangen.

EEN BEVINGENAAR.

PS. Wij dringen des te meer op dit ontwerp aan, dat het een plicht voor de stads-overheid is de reeds zoo groote gevaren van den tram aan Sint-Anneke, Kloppenpoort en Luikerpoort niet te verdubbelen, en Bevingen eenigszins te bevoordeelen

Lichtstralen.

Een Fransche dagbladschrijver, die vroeger katholiek was, maar tot vrijdenkerij is overgelopen, beoordeelt de vruchten van het verplichtend onderwijs in Frankrijk als volgt :

« Er ligt toch iets bedroevends in het vaststellen van de vruchteloosheid der groote pogingen door de Republiek aangewend om het onderwijs te verspreiden. Zij heeft gewild dat iedereen zou kunnen lezen. Aan het verkrijgen van dien uitslag heeft zij honderden miljoenen besteed. Iedereen kan lezen en nochtans nooit stond de algemeene verstandelijkheid op een lager peil. Nooit is de beschaafde mensch de onnoozelheid van den wilde zoo nabij gekomen. »

Ter overweging aan degenen die zich inbeelden, of ten minste aan anderen willen wijsmaken, dat het verplichtend onderwijs, anders gezegd de schooldwang, het eenig middel is om het peil der beschaving tot zijn toppunt te verheffen en het volk gelukkig te maken.

—X—

De *Etoile belge*, waaruit zooveel beschimpers der katholieken en andere opstellers van *Vaderland*(ekes) hun verstand trekken, heeft eene bijzonderheid ontdekt, eigen aan de stad Oostende en welke, zoo het schijnt, tot heden geheel

